

Posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Lucie Secká

Název práce:

Komentovaný překlad: Glaser, Gabrielle: *The Irrationality of Alcoholics Anonymous*

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	2
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	2
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlepy Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	2
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	2
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	3
Body celkem	11

V překladu jsem nenašla závažné **stylistické nedostatky** – byl by bez problémů redigovatelný; výjimečně se vyskytly drobné chyby v aktuálním členění větěném či nevhodná expresivita (Originál, s. 6: *...his eyes grew wide...* “*That doesn't sound scientific,*” *he said, perplexed.* Překlad, s. 16: *...vykulil na mě oči...* „*To moc vědecky teda nezni,*“ *řekl rozhozeně.*). Jednou jsem narazila na neexistující slovesnou vazbu (*aby se odčínili těm, kterým ublížili* – s. 12), dvakrát na neadekvátní terminologickou volbu (*physical exam* – *fyzický test* namísto *tělesné vyšetření*, *advocacy group* – *poradenská skupina* místo správnějšího *zájmová/lobbistická skupina*). Formulace by se daly upravit ve více případech, např. *dokument (se) hojně odvolával na svou vědeckou nepřesnost* (s. 18), *Jellinek sestavil paušální fáze alkoholismu* (s. 18) apod. U všech typů nedostatků jde ale o ojedinělé výskyty v jinak celkem kvalitně přeloženém textu.

Jedinou zásadní **gramatickou výtkou** (kromě jedné špatné koncovky středního rodu - *soukromé detoxikační zařízení se začaly!*) jsou občasně pozůstatky souslednosti: *Já jsem si opravdu myslel že vyléčit se dalo jen s pomocí AA...* (s. 22). *V roce 1949 zakladatelé AA upozorovali, že na detox byl potřeba zhruba týden...* (s. 20 – a lépe „zjistili“). Těchto „sousednostních“ interferencí je v textu jen minimum, ale ruší a v překladu studentky končící bakalářské studium už by se vyskytovat neměly.

Co se týče **významu**, měla bych připomínky k několika místům. Autorka v komentáři velmi podrobně vysvětluje, jak volila překlad slova *drinker*, ale přinejmenším v jednom kontextu mi přijde ekvivalent *alkoholik* jako neadekvátní. Jde o s. 14 – a o tvrzení *devět z deseti těžkých alkoholiků není na alkoholu závislých* (*nine out of ten heavy drinkers are not dependent on alcohol*). Domnívám se, že slovo *alkoholik* v sobě již nese význam závislosti, ať už psychické nebo i fyzické, takže by bylo třeba buď specifikovat, že se nejedná ještě o fyzickou závislost s těžkými abstinenčními příznaky (což ale originál výslovně neříká), nebo v tomto případě použít jiný překlad, například „devět z deseti náruživých konzumentů alkoholu“. Tvrzení, že naprostá většina „těžkých alkoholiků“ není na alkoholu závislá, vyznívá absurdně. Posun podobného typu vzniká i níže na téže straně:

Originál, s. 4: *Only about 15 per cent of those with alcohol-use disorder are at the severe end of the spectrum. The rest fall somewhere in the mild-to-moderate range...* Překlad, s. 14: *Pouhých 15 procent těch, kteří trpí poruchou způsobenou užíváním alkoholu, se nachází na samém konci spektra. Zbytek se řadí někam mezi mírnou a přiměřenou konzumaci.* Zde jde o podobnou nesrovnalost, jakou uvádím výše: z logiky věci nemůže jít u příslušných kvantifikujících adjektiv o množství konzumovaného alkoholu, nýbrž o vážnost poruchy (*mild = méně závažná*). Pokud by někdo konzumoval alkohol „mírně“ či „přiměřeně“, nebude mít „alcohol-use disorder“ - vzniká-li „porucha“, nemůže jít o přiměřenou spotřebu.

Další významová chyba vznikla zřejmě prostým přehlédnutím – Marty Mannová byla *public relations specialist*, tedy nikoli *specialistka na lidské zdroje*. Domnívám se také, že autorka překladu chybně interpretovala větu ve čtvrtém odstavci na s. 19: *The NIAAA, which had funded the research, repudiated it.* V překladu: *Narčení však NIAAA, která studii financovala, odmítla.* Domnívám se, že „it“ zde odkazuje na samotné *research*, tedy že ve větě se říká, že NIAAA pod tlakem zájmové skupiny spojené s anonymními alkoholiky (NCA) odmítla výsledky výzkumu, který sama financovala (čimž se dokládá vlivnost AA v USA). Nejde podle mě o odkaz na předchozí větu, kde se uvádějí právě ony výtky NCA (v takovém případě by se na ně odkazovalo mnohem pravděpodobněji deiktickým *NIAAA repudiated these claims/objections*). Zde by však bylo pro úplnou jistotu nejlepší jít do dalších pramenů.

V komentáři bych měla výhrady ke srovnávání periodika *The Atlantic* s časopisem *Reflex*, a to jak v zaměření, tak v kvalitě žurnalistiky. Jak uvádí anglická Wikipedie (a potvrzuje i má osobní zkušenost s úrovní článků v tomto časopise), *it is now primarily aimed at a target audience of serious national readers and „thought leaders“*. Bylo by milé, kdyby se totéž dalo říci o časopisu *Reflex*, ale obávám se, že v současnosti se standardu *The Atlantic* ani neblíží. Další věcnou připomínku mám k překladu názvu *Stanford University* jako „Stanfordská“. SU je pojmenována po synovi svých zakladatelů Lelandu Stanfordinovi. Komentář je přehledně strukturovaný a většinou věcný, ale nevyhne se občasným nicneříkajícím tvrzením, např. že text originálu je členěn na „úvod, stať a závěr“, aniž se jakkoli specifikuje, jakou mají jednotlivé části podobu („úvod“ a „závěr“ jsou přítom v tomto případě *velmi* specifické, protože se nejedná o obecný úvod do problematiky a na konci o věcné shrnutí závěrů, nýbrž o rámcový příběh konkrétního alkoholika, jímž článek začíná a na konci se k němu opět vrací a popisuje jeho happyend). Vzápětí se dovídáme, že i každý ze sedmi dílčích úseků má „úvod, stať a závěr“, ale opět bez specifikace. Poněkud zmatečné je používání kategorií české stylistiky – autorka na jednom místě tvrdí, že v textu se vyskytuje výkladový a úvahový postup a vzápětí jej označí za reportáž (v níž by měl logicky hrát dominantní úlohu postup popisný, popřípadě kombinovaný s vyprávěcím). Podobně problematické je i užívání některých dalších termínů – třeba překlad spojení *Pennsylvania University School of Medicine* jako *Perelmanova lékařská fakulta University of Pennsylvania* lze jen stěží označit za kalk; s otazníkem je i tvrzení, že se v textu originálu vyskytují *expresivně podbarvené glosy či fejetony* (opravdu „fejetony“?). Autorka rovněž trochu příliš mechanicky aplikuje na tento text s dominantní referenční funkcí některé maximy Levého o „národní a dobové specifčnosti“, přičemž zapomíná, že Levý píše primárně o překladu uměleckém. Cituje-li doslova pasáž o tom, že „v otázce národní a dobové specifčnosti nejde o to zachovat jednotlivosti, ale spíše vzbudit ve čtenáři iluzi dobového a národního prostředí“, znamená to snad, že v tomto typu textu nebudeme zachovávat např. takové „jednotlivosti“, jako jsou názvy amerických institucí pro boj s alkoholismem, protože text příliš exotizují? Stejně tak nevím, jak vztáhnout k formě překládaného textu tvrzení, že „v překladu nejde o zachování formy, ale o její významové a estetické hodnoty pro čtenáře“ - mělo by smysl jedině, pokud by autorka vysvětlila, jakou konkrétní „významové estetickou hodnotu“ má (dosti heterogenní) forma tohoto originálu pro původního čtenáře – je snad v prostředí výchozí kultury nějak tradiční? Levého maximy se samozřejmě do jisté míry dají upotřebit i při překladu textů neuměleckých, ale z komentáře by mělo být jasné patrné, že si autorka uvědomuje, pro jaký typ textů byly především formulovány.

Další připomínky jsou ke s. 45 (*s úšklebkem* není „příslovce“ a ve spojení *beginnings of what would become a multibillion dollar industry* není *would* „prostředkem iterativizace poslopnosti dějů“ (kde je ona poslopnost – tj. vícero po sobě jdoucích dějů – a jejich opakování – iterace?). Tento příklad nemá s oním „nostagickým“ minulostním *would* nic společného; jde o to, že *beginnings* je vlastně jmenným vyjádřením významu *it started/laid foundations of what would become...*, a jde tedy o typické vyjádření budoucnosti z časové perspektivy minulosti (*future-in-the-past*). Přes všechny uvedené nedostatky se ale většinu překladu i komentáře podařilo zvládnout na slušné úrovni, a proto navrhuji celkové hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne: 7. 6. 2017

Oponentka práce: Mgr. Zuzana Šťastná, Ph.D.

-
- ¹ 4 nebo 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě
² 5 bodů znamená, že práce nemůže být doporučena k obhajobě